

Wij schrijven ons heldenverhaal

Auteur: Wim Mathijssen

Een van de functies van levensbeschouwing is ons held te maken in ons eigen levensverhaal. Dat is een functie die we uitvoerig uitgewerkt hebben gezien in het boeiende gesprek tussen Joseph Campbell en Bill Moyers, dat in 1990 gepubliceerd werd onder de titel "Mythen en bewustzijn" bij de gelijknamige Teleaccursus.

Deze functie hebben we ondergebracht in ons project 'Verder met levensbeschouwing'. Kijken we naar de verhalen over helden, dan valt op dat vele verhalen de held voor een aantal obstakels plaatsen, hindernissen die overwonnen moeten worden, wil de held zijn doel kunnen bereiken. In veel verhalen gaat het dan om drie obstakels.

We hebben drie verhalen opgenomen om de leerling duidelijk te maken waar het om gaat. Allereerst is er het verhaal van de beproevingen in het Lukasevangelie. Vertaald betekenen de drie beproevingen door Satan, dat Jezus zich niet moet laten verleiden door hebzucht, heerszucht en eerezucht.

Het tweede verhaal is dat van Boeddha die vlak voor hij de verlichting bereikt belaagd wordt door de angst voor de dood, wellust en de publieke opinie, 'dat wat men normaal en gewenst vindt', maar hij weet zich staande te houden.

Als derde voorbeeld hebben we een fragment uit de avonturenfilm 'Indiana Jones and the last crusade'. Indiana moet het levengevende water van de Graalbeker ophalen, maar de toegang tot de grot waar zich de graalbeker bevindt wordt beveiligd door drie raadsels. Als hij de raadsels oplost, kan hij gezond en wel terugkeren. In mijn vrije vertaling hebben de oplossingen van de raadsels met geloof, hoop en liefde te maken.

Als dat de leerlingen duidelijk is, wordt het tijd voor een eigen verhaal. De opdracht luidt vervolgens: schrijf een eigen heldenverhaal, dat op een soortgelijke manier als de behandelde verhalen drie beproevingen, obstakels o.i.d. bevat, die de hoofdpersoon moet overwinnen alvorens zijn doel te bereiken. In je verhaal moet ook duidelijk worden wat dat doel is of wat de gevolgen van het overwinnen van de obstakels voor de hoofdpersoon zijn. Het mag zowel fantasie zijn als een verhaal waarin jij zelf de hoofdrol speelt en dat als het ware over je eigen leven kan gaan.

Het is een opdracht die de meeste leerlingen met verve maken en waartussen elk jaar weer bijzondere vondsten ontdekt worden. Als voorbeeld volgen hier twee verhalen uit mijn 2-havo-klas van vorig jaar.

Heldenverhaal 1

"Niels, Niels, kom je?" riep zijn moeder. Niels was een doodgewone jongen, hij zat op school en deed aan basketbal. Maar een ding was wel anders: Niels vond dat hij een saai leven leidde. Hij was echt toe aan een nieuwe vriendin.

Niels liep naar school en opeens werd zijn aandacht getrokken door een meisje.

"Wouw," dacht hij dat is een lekker ding. Het meisje negeerde hem echter. De dagen verstreken en Sandy - zo heette ze - negeerde hem nog steeds. Vrienden van Niels hadden hem al voorgesteld aan Sandy maar ze vond Niels een achterbakse egoïstische oversekste puber. Ergens had ze wel gelijk, want Niels dacht echt alleen maar aan zijn eigen "ikke" en hij vond zichzelf ook vreselijk goed.

Maar Niels was niet een jongen die gauw opgaf hij probeerde dan ook werkelijk van alles. Tot op een keer Sandy hem aansprak: 'Niels, ik wil dat je ophoudt me te versieren. Als je echt iets van me wilt moet je bewijzen wat je waard bent.'

Niels loog ook erg vaak en dat wist Sandy en daarom zei ze ook: "Ik wil dat je niet meer liegt. Over 3 weken is het kerstbal; als jij je 3 weken netjes kunt gedragen, ben ik je partner."

Nou, daar had Niels alles voor over. De eerste week loog Niels tegen niemand. Het leek even dat hij zijn vrienden kwijt raakte maar dat kwam gelukkig nog op tijd goed.

De tweede week kreeg hij de opdracht niet aan zichzelf te denken maar iemand te helpen, en zo gebeurde het. Niels hielp zijn moeder, de leraar en aan zijn klasgenootjes gaf hij bijles.

De derde week moest hij zijn gedrag veranderen. Hij moest zich niet zo stoer en oversekst doen en zijn kleren mochten niet meer zo uitdagend zijn. Niels hield zich netjes aan de regels. Zijn ouders stonden wel raar te kijken maar ze zeiden niks. Dit was de laatste opdracht.

Het was vrijdag de dag voor het bal. Niels stapte naar Sandy om haar nu officieel te vragen. Maar tot zijn grote verbazing zei ze nee.

“Nee”, herhaalde Niels. “Maar.. maar je had het beloofd..”

“Niels ik had het je beloofd om jou te laten zien wie je werkelijk bent. De laatste drie weken heb je je gedragen als jezelf. Hoe je je daarvoor gedroeg, was gespeeld. Alleen dat wist je zelf niet. Ik heb je alleen laten zien wie je echt bent en dat deed ik om je te helpen, geloof me.

Zoek nu een leuk meisje om mee naar het bal te gaan en vergeet mij. Maar Niels, we kunnen nog wel altijd goede vrienden blijven.”

En dat bleven ze, Niels en Sandy hielpen elkaar in moeilijke tijden.

Niels zag in dat Sandy gelijk had. En nu heeft hij echt geen saai leven meer hij heeft nu een leuke vriendin Marissa en ze zijn heel gelukkig!

Inez Franken

Heldenverhaal 2

Het is oorlog en ik wil wat voor mensen doen. De buurman heeft mij gevraagd of ik eten wil brengen naar mensen die zijn ondergedoken. Ze verstoppem zich voor de vijand. Als ze dat niet doen worden ze doodgeschoten of moeten ze werken voor hen.

Deze mensen zitten in een klein kamertje opgesloten en kunnen overdag geen kant uit, want anders worden ze misschien door iemand anders opgemerkt en dat kan heel gevaarlijk voor ze zijn. 's Nachts als iedereen slaapt kunnen ze wat eten, lopen, en wat praten met elkaar. Bij mij thuis is er ook niet veel eten, want er is bijna niets te koop in een grote stad.

Als er al eten is staan er lange rijen voor de winkel. Soms wordt er gevochten als mensen voor willen kruipen, omdat ze bang zijn dat het eten al op is, voor zij aan de beurt zijn.

Jongere sterke mensen duwen oudere mensen en kleine kinderen gewoon opzij. Dat is zo gemeen dat ik er dan gewoon wat van zeg.

Je loopt dan wel het risico dat ze je dan slaan of zeggen, waar bemoei je je eigenlijk mee? (je moet opkomen voor mensen die bang zijn om het zelf te doen, ook al loop je zelf het risico).

Als ik dan eindelijk het eten heb, brood, kaas, boter of aardappelen heb, zou ik het zo op willen eten. Het is zo verleidelijk om het zelf op te eten, om eens zelf zoveel te eten, dat ik zelf geen honger meer heb. Maar dan denk ik, dat mag ik niet doen want dan heeft mijn familie geen eten. Van het eten dat wij hebben houd ik stiekem een beetje achter voor de mensen op het kamertje.

Het eten breng ik weg op woensdag, als ik vrij ben van school. Het is zomer en ik moet vele kilometers rijden op de fiets om bij de mensen te komen waar ik het eten af moet geven. Onderweg kom ik vrienden en vriendinnen tegen die vragen of ik mee ga zwemmen in de

rivier. Zwemmen zou verschrikkelijk fijn zijn, want ik ben bezweet en moe en baal ervan dat ik zover nog moet fietsen. Als ik niet met eten kom, hebben de mensen op het kamertje niet te eten en dat alleen omdat ik in de verleiding kom om te gaan zwemmen met mijn vrienden, baal van het verre fietsen, en niet kan doen wat ik het liefste zou doen: zwemmen met mijn vrienden.

Ik zeg tegen mijn vrienden dat ik echt niet mee kan gaan omdat ik boodschappen moet doen, die echt gedaan moeten worden, omdat ik me ineens egoïstisch voel. Ik kan fietsen, zwommen, naar school gaan, eigenlijk staan waar ik wil, en die mensen zitten op een kamertje waar ze overdag niet uit kunnen.

Als ik het eten af heb gegeven, dat ik verstopt had onder mijn kleding, kom ik de vijand tegen. Ze hebben mij gezien bij het huis. Zij hebben het vermoeden dat daar mensen zitten die ze zoeken. Maar ze kunnen hen niet vinden. Ze vragen wat ik daar te zoeken heb. Een seconde denk ik, als ik het ze vertel, dan ben ik overal vanaf. Ik hoef dan nooit meer eten te brengen en hoef ik ook geen honger meer te lijden. Ik hoef dan nooit meer zo ver te fietsen en kan ik lekker gaan zwemmen met mijn vrienden. Maar ik zeg niets, en zeg dat ik op bezoek ben geweest bij kennissen. De mensen op het kamertje weten niet dat ik het zo vaak moeilijk vind om eten te brengen.

Als ik het niet zou doen of ik praat te veel kunnen zij doodgaan. Het is heel moeilijk, maar ik doe en wil het wel want zo kan ik ze redden. Ze kunnen alleen overleven als ik en andere mensen ze helpen.

Lesley de Visser

Dit verhaal heb ik een beetje afgeleid uit het boek van Jan Terlouw, OORLOGSWINTER. De hoofdpersoon deed me hier aan denken.